

Міністерство освіти і науки України

Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

Матеріали X Міжнародної
науково-практичної конференції

13 травня 2026 р.

Полтава
2026

2. Obitade P. Big data analytics and cyber protection in organizations: A theoretical framework. *Journal of Big Data*. 2020. Vol. 7, Iss. 1. 17 p. DOI: <https://doi.org/10.1186/s40537-019-0229-9>.
3. Latsiou A., Lambrinouidakis C. Cyber supply chain risk management: a systematic literature review and future research directions. *International Journal of Information Security*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10207-025-01207-9>.
4. Величко К. Ю., Цибульська Є. І., Овчаренко К. В. Трансформація бізнес-моделей суб'єктів економічних відносин в цифровій економіці. *Вчені записки ХГУ «НУА»*. 2022. Том 29. С. 157–170.
5. Марченко О. В., Краус Н. М., Краус К. М. Інноваційне підприємництво і цифровий бізнес: науково-економічна фіча розвитку та зміни в управлінні. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <https://surl.li/kizpwa>.
6. Ломачинська І. А., Войцеховська А. П., Чуркіна І. Є. Трансформація бізнес-моделей підприємницької діяльності в умовах цифровізації економіки та фінансового сектору. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Т. 20, № 3(49). С. 97–113.
7. Onyshchenko S., Zhyvylo Ye., Hlushko A., Bilko S. Cyber risk management technology to strengthen the information security of the national economy. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2024. Vol. 5. P. 136–142. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2024-5/136>.

УДК 658.15

Свистун Людмила Анатоліївна,
кандидат економічних наук, доцент,
Десятерик Софія Станіславівна,
студентка

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

РОЛЬ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ІНСТРУМЕНТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Забезпечення фінансової безпеки підприємств в умовах воєнного стану та тривалої економічної кризи є однією з центральних наукових і прикладних проблем сучасної науки. Алкема В. констатує, що «нестабільне економічне середовище формує принципово нові виклики для управлінських систем підприємств, оскільки традиційні методи фінансового управління виявляються неадаптованими до умов багаторівневої невизначеності» [1, с. 145]. Це і є ключова наукова проблема: існуючий інструментарій антикризового управління сформувався переважно в умовах циклічних економічних криз і не повною мірою враховує специфіку деструктивного впливу збройного конфлікту – руйнування інфраструктури, примусове переміщення персоналу, розрив виробничих і збутових ланцюгів, а також різкі коливання попиту на продукцію.

Близнюк Т., Овсюченко Ю. та Пересада О. визначають фінансову безпеку підприємства як «стан фінансової системи суб'єкта господарювання, за якого забезпечується його здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам, зберігати стійкість і реалізовувати стратегічні цілі розвитку» [2, с. 96]. У такому розумінні антикризове управління виступає не лише реактивним механізмом подолання кризи, а й проактивним інструментом підтримання фінансової безпеки на належному рівні. Науковці також розмежовують два виміри антикризового управління: тактичний (оперативне реагування на кризові явища – управління ліквідністю, реструктуризація

боргів) та стратегічний (формування стійких конкурентних позицій і превентивних механізмів захисту від майбутніх загроз) [2, с. 97–98].

Михаліцька Н. Я. та Демчук В. В. розширюють проблематику до рівня економічної безпеки держави, стверджуючи, що «ефективне антикризове управління на мікрорівні є необхідною передумовою забезпечення макроекономічної стійкості, оскільки фінансова спроможність підприємств визначає рівень зайнятості, податкових надходжень та інвестиційного потенціалу країни» [3, с. 364]. Це підкреслює системний характер наукової проблеми: недостатня ефективність антикризового управління на рівні окремих підприємств трансформується у загрозу національній економічній безпеці в цілому.

Систематизація ключових інструментів антикризового управління, їхньої спрямованості на забезпечення фінансової безпеки та напрямів вирішення наявної наукової проблеми наведена у табл. 1. Аналіз наведених інструментів дозволяє сформулювати конкретні напрями вирішення проблеми. По-перше, необхідна розробка адаптованої системи індикаторів фінансової безпеки підприємства, яка б враховувала специфіку воєнних умов: показники, що є нормативними в мирний час (наприклад, мінімальний рівень ліквідності), потребують перегляду в умовах масштабної невизначеності. По-друге, Алкема В. вказує на те, що «ефективна антикризова система управління підприємством має поєднувати елементи традиційного менеджменту з гнучкими адаптивними механізмами, здатними швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища» [1, с. 150]. Це означає необхідність цифровізації антикризових інструментів – впровадження систем моніторингу фінансових ризиків у режимі реального часу на базі BI-платформ та ERP.

Таблиця 1

Інструменти антикризового управління та напрями їх удосконалення в контексті фінансової безпеки підприємства

Інструмент антикризового управління	Спрямованість на фінансову безпеку підприємства	Напрямок вдосконалення
Фінансова діагностика та моніторинг загроз (раннє попередження)	Своєчасне виявлення ознак фінансової нестабільності: зниження ліквідності, зростання боргового навантаження, погіршення рентабельності	Розробка системи індикаторів-попереджень (KRI) на основі фінансової звітності; інтеграція з BI-аналітикою для автоматизованого моніторингу
Реструктуризація боргових зобов'язань та активів	Відновлення платоспроможності та зниження ризику дефолту; оптимізація структури капіталу	Формування методології оцінки ефективності реструктуризації у воєнних умовах з урахуванням специфіки українського законодавства
Антикризовий бюджет та режим жорсткої економії витрат	Збереження фінансової стійкості при скороченні доходів; захист критичних грошових потоків	Розробка уніфікованих підходів до формування антикризового бюджету для підприємств різних галузей в умовах воєнного стану
Управління ризиками (ERM – Enterprise Risk Management)	Ідентифікація, оцінка та мінімізація фінансових, операційних та стратегічних ризиків	Адаптація міжнародних стандартів ERM (ISO 31000) до специфіки вітчизняного середовища; цифровізація ризик-менеджменту
Стратегічне планування виходу з кризи (turnaround strategy)	Формування середньо-строгового вектора відновлення фінансової стійкості; залучення антикризових інвестицій	Обґрунтування критеріїв вибору стратегій виходу з кризи залежно від типу загрози фінансовій безпеці та галузевої специфіки підприємства

Джерело: складено автором на основі [1-4]

По-третє, потребує вирішення проблема методологічної роз'єднаності: інструменти антикризового управління та системи оцінювання фінансової безпеки функціонують переважно відокремлено, тоді як їхня інтеграція в єдиний управлінський контур дозволила б суттєво підвищити ефективність забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Таким чином, роль антикризового управління у забезпеченні фінансової безпеки підприємства не вичерпується подоланням кризових явищ – вона охоплює формування стійкого превентивного механізму захисту від загроз. Наукова проблема полягає у невідповідності наявного інструментарію антикризового управління специфіці багатовимірних загроз воєнного та постконфліктного середовища. Перспективними напрямками її вирішення є: адаптація індикаторів фінансової безпеки до умов воєнного стану; цифровізація систем моніторингу та раннього попередження криз; інтеграція ризик-менеджменту та антикризового управління в єдину стратегічну систему фінансової безпеки підприємства.

Література

1. Алкема В. Антикризове управління підприємствами в умовах нестабільного економічного середовища. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2026. № 48. С. 144–154.

2. Близнюк Т., Овсюченко Ю., Пересада О. Фінансова безпека підприємств у контексті антикризового управління та стратегічного управління ризиками. *Modeling The Development Of The Economic Systems*. 2025. № 1. С. 95–100.

3. Михаліцька Н. Я., Демчук В. В. Антикризове управління як чинник зміцнення економічної безпеки держави в умовах воєнного стану. *Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки*: зб. тез Міжнар. наук. -практ. конф. (20 лютого 2026 р.). Львів: ЛДУВС, 2026. С. 364.

4. Пятниченко, Є., Свистун, Л. Стратегічне фінансове планування в системі завдань розвитку компанії. *Молодий вчений*. 2018. № 5 (57). С. 316–323. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/4524>.

УДК 336.7:004.62:343.37

Вовченко Оксана Сергіївна,

доцент, кандидат економічних наук

Березка Богдан Тарасович, Нестеренко Сніжана Володимирівна, студенти
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ВИКОРИСТАННЯ BIG DATA ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ СХЕМ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ У ЦИФРОВОМУ БАНКІНГУ

В умовах стрімкої цифровізації фінансового сектору обсяги даних, що генеруються банківськими установами, зростають експоненційно. Це зумовлює необхідність застосування інноваційних підходів до їх обробки та аналізу. Технологія Big Data охоплює сукупність структурованих, напівструктурованих і неструктурованих даних, які використовуються для аналітики, прогнозування та підтримки управлінських рішень [1]. Ключовими характеристиками Big Data є так звані «7V»: обсяг, різноманітність, швидкість, мінливість, візуалізація, цінність і достовірність, які визначають специфіку роботи з великими даними та відкривають нові можливості для фінансового моніторингу. На відміну від традиційних підходів, Big Data дозволяє